

Hoge productie stelt eisen aan diermanagement

Carin Rougoor

Verhoging van de melkproductie per koe kan een manier zijn om het bedrijfsresultaat te verbeteren. Het quotum kan dan immers vol gemolken worden met minder koeien, waardoor minder voer nodig is. Hiernaast is de benodigde stalruimte kleiner, hetgeen bij de bouw van een nieuwe stal een kostenbesparing oplevert. Een hoge productie vraagt echter ook meer van het dier en daarmee van de verzorging.

Een groep van 38 bedrijven is een jaar lang intensief gevolgd om te bepalen hoe een veehouder een hoge productie per koe samen kan laten gaan met een goed economisch bedrijfsresultaat. In het augustusnummer van Praktijkonderzoek is toegelicht dat een goede kennis van het eigen bedrijf belangrijk is. Hiernaast blijkt dat aandacht voor het diermanagement belangrijk is om een hoge productie te kunnen combineren met een goed saldo per 100 kg melk.

Hoge productie succesbepalend?

Veehouders hebben verschillende ideeën over de vraag wat uiteindelijk bepaalt of ze met hun bedrijf al dan niet goede resultaten behalen. Afhankelijk van die ideeën zal een veehouder zich meer of minder op bepaalde onderdelen

van de bedrijfsvoering richten. De groep van 38 bedrijven is gevraagd wat zij als succesbepalend zien voor hun bedrijf. Opvallende uitkomst hiervan was dat veehouders op bedrijven met een hoge productie per koe deze hoge productie ook als succesbepalend zien. Bedrijven met een lagere productie hechten minder aan de uiteindelijke productiecijfers.

Naast de vraag wat nu succesbepalend is voor hun bedrijf, is de veehouders o.a. gevraagd of ze een bepaalde streefwaarde hebben voor het tankcelgetal. Het blijkt dat hoogproductieve bedrijven zichzelf iets 'strengere' eisen oplegden. Sommige veehouders gaven aan hier geen duidelijk idee over te hebben, terwijl andere veehouders bijvoorbeeld beslist niet boven de 200.000 cellen per ml uit wilden komen. Vooral

Hoogproductieve bedrijven roepen eerder de dierenarts.



de hoogproductieve bedrijven legden zichzelf deze eis op. Dit blijkt ook uit tabel 1. De tabel laat een vergelijking zien tussen de groep met 19 bedrijven met een gemiddelde 305-dagen productie en de groep van 19 bedrijven met de hoogste 305-dagen productie. De streefwaarde voor het tankcelgetal en het tankcelgetal zelf is lager in de hoogproductieve groep.

Diergezondheid op hoogproductieve bedrijven

We hebben de veehouders ook gevraagd verschillende kanten van de melkveehouderij, te weten voeding, diergezondheid, grasland, vruchtbaarheid en fokkerij, te rangschikken naar mate van interesse. Veehouders met een hoogproductieve veestapel bleken relatief vaak aan te geven dat ze met name geïnteresseerd zijn in diergezondheidsmanagement. Hiernaast hebben we de veehouders enkele stellingen voorgelegd waarbij ze moesten aangeven in hoeverre ze het met deze stellingen eens waren of niet. Sommige van deze stellingen gingen in op diergezondheid, bijv: “De gezondheid van mijn dieren is erg belangrijk, daarom roep ik bij problemen snel de dierenarts” en “Ik ben een echte koeienboer. Hierdoor kan het zijn dat ik een zieke koe langer behandel dan vanuit economisch oogpunt gezien het meest optimale zou zijn”. Hier bleek weer een verschil tussen hoogproductieve en gemiddeld producerende bedrijven. Veehouders met een hoogproductieve vee-

stapel gaven aan sneller de dierenarts te waarschuwen dan veehouders met een gemiddeld productieve veestapel en eventueel ook langer met een behandeling door te gaan.

Dit blijkt ook uit de dierenartskosten per koe per jaar (tabel 1). Op basis van alle dierenartsrekeningen is een onderscheid gemaakt in kosten voor behandeling van zieke dieren (curatieve kosten), kosten voor preventieve behandelingen (bijvoorbeeld inentingen), visitekosten, kosten voor bedrijfsbegeleiding en overige kosten (bijv. bloedmonsters voor exportverklaring). Op hoogproductieve bedrijven wordt meer uitgegeven aan curatieve behandelingen en ook iets meer aan bedrijfsbegeleiding. Hoogproductieve bedrijven houden iets meer jongvee aan per melkkoe (zie tabel 1). Dit verschil is echter te klein om het verschil in curatieve kosten per koe per jaar geheel te verklaren. Dit zou snel de conclusie naar voren kunnen brengen dat ‘dus’ de diergezondheid op hoogproductieve bedrijven slechter is; er wordt immers meer behandeld. Dit hoeft echter niet het geval te zijn. De veehouders van de hoogproductieve bedrijven gaven immers aan bereid te zijn sneller en langer te behandelen. Hiernaast is de waarde van een hoogproductieve koe groter dan de waarde van een laagproductieve koe. Langer behandelen zal bij een hoogproductieve veestapel dus vaker een economisch juiste beslissing zijn dan bij een laagproductieve veestapel. Ook hier lijken de verschillen tussen

Tabel 1 Celgetal en dierenartskosten voor bedrijven met een gemiddelde en bedrijven met een hoge 305-dagen productie (mei 1996 tot mei 1997)

	Gemiddelde productie	Hoge productie
Aantal bedrijven	19	19
305-dagen productie	7.727 kg	8.957 kg
Streefwaarde celgetal	< 274.000 cellen/ml	< 189.000 cellen/ml
Gerealiseerd tankcelgetal	205.000 cellen/ml	151.000 cellen/ml
Stuks jongvee per melkkoe	8,5	9,9
Dierenartskosten per koe per jaar (f)		
• Visitekosten	16	21
• Preventieve kosten	41	41
• Curatieve kosten	58	70
• Kosten bedrijfsbegeleiding	3	7
• Overige kosten	3	3
• Totale dierenartskosten	122	142
Dierenartskosten / 100 kg melk	1,58	1,59

de groepen voor een groot deel dus toe te schrijven aan verschil in houding en interesses van de veehouder. Een interessant gegeven is hierbij nog dat in de hoogproductieve groep de dierenartskosten per koe wel hoger zijn, maar als ze uitgedrukt worden per 100 kg melk het verschil tussen beide groepen verdwenen is.

Conclusie

Om te snelle conclusies te vermijden is in tabel 1 het saldo per 100 kg melk niet vermeld. Dit varieerde namelijk sterk in beide groepen. We hebben nog eens apart gekeken naar de eigenschappen van veehouders die zowel een hoge productie alsook een hoog saldo (opbrengst minus bijkomende voerkosten per 100 kg melk) wisten te behalen. Hieruit kwamen als belangrijkste kenmerken weer naar voren dat deze veehouders geïnteresseerd waren in diergezondheid (wat zich o.a. uitte in deelname aan een veterinaire bedrijfsbegeleidingsprogramma), een goede kennis hadden van wat er op hun bedrijf speelt en dat ze het zichzelf duidelijke streefwaarden oplegden voor wat betreft het tankceltal. Ook bleken bedrijven met een hoge pro-

ductie en een goed bedrijfsresultaat gemiddeld iets meer gebruik te maken van de computer voor het dagelijks management, variërend van een krachtvoercomputer, de boekhouding, gebruik van het Stier Advies Programma tot attentielijsten voor het dagelijks management. Hiernaast hebben ze een iets hogere agrarische opleiding. Opleiding en computergebruik lijken echter minder belangrijk dan de andere kenmerken. Een goede agrarische opleiding is zeker zinvol. Veel belangrijker is het echter dat de veehouder een juiste kritische houding heeft en zo het geleerde in praktijk brengt. Interesse in individueel diermanagement is een essentieel element om een hoge productie te kunnen combineren met een hoog saldo. Iedere veehouder zal op basis van deze wetenschap zelf uit moeten maken of een toename in productie voor zijn of haar bedrijf een goed idee is. Hoge productie lijkt dus geen goed alternatief voor elke veehouder. Voordat u beslist naar een hoge productie te gaan streven, zult u voor uzelf uit moeten maken of u in staat en bereid bent om de veestapel de tijd en aandacht te geven die het nodig heeft. 